

Digitális jegybankpénz és a renminbi szerepe a koronavírus-járvány után – Beszámoló a Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferenciáról*

Mikes Veronika – Puhl Györgyi

2021. szeptember 16-án a Magyar Nemzeti Bank (MNB) immár hatodik alkalommal rendezte meg a Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferenciát “Central Banks’ vaccine against Covid19 and the role of China and the RMB in the post-pandemic era” címmel. A pandémia nem várt kihívások elé állította az emberiséget, azonban új lehetőségeket is hozott magával. A korábban kialakult megatrendek, a digitalizáció és a környezeti fenntarthatóság új lendületet kapott az utóbbi időszakban, és hatásuk a pénzügyi rendszert sem kerülhette el. A digitális jegybankpénz (CBDC) fejlesztése kiemelkedő lehetőségeket rejt magában, amellyel kapcsolatban élénk párbeszéd zajlik a szakértők és a jegybankok képviselői között. Ezen a téren kiemelkedik Kína, amely minden más országnál előbbre jár a digitális jegybankpénze tesztelésében, és a válság kezelésében is látványos eredményeket ért el. A Kínával való jó kapcsolatokat erősítendő az MNB 2015-ben útnak indította a Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferenciát, amely idén a központi bankok Covid19 okozta globális válság elleni védekezését, Kína és a Renminbi (RMB) járvány utáni szerepét, valamint a digitális jegybankpénz fejlődését járta körül elismert nemzetközi és hazai szakértők közreműködésével.

A koronavírus-járvány eddig nem tapasztalt kihívások elé állította a világ nemzeteit, tesztelve az egyes országok válságkezelési képességeit. Az egészségügyi válság és a sorozatos lezárások nyomás alá helyezték a gazdaságot, és több milliárd ember életében hoztak alapvető változásokat. A veszteségek mellett azonban a járvány új lehetőségeket is nyitott a további kooperációra és fejlődésre. Az utóbbi évtizedekben elindult trendek, így a digitalizáció és a környezeti fenntarthatóság új lendületet kapott az elmúlt válságos időszakban, a válságkezelés bajnokai pedig a helyzeti előnyükben rejlő lehetőségek kiaknázása felé fordultak. A koronavírus-járvány ismételten rámutatott a digitalizáció lehetőségeire a pénzügyi rendszerben, és a megbízható elektronikus fizetési lehetőségek fontosságára hívta fel a figyelmet, amelyek kialakításában kiemelt szerep jut a központi bankoknak. Kína eredményes válságkezelése mellett jelentős eredményeket ért el a digitális jegybankpénz

* A jelen kiadványban megjelenő írások a szerzők nézeteit tartalmazzák, ami nem feltétlenül egyezik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontjával.

Mikes Veronika a Magyar Nemzeti Bank szakértője. E-mail: mikesv@mnb.hu
Puhl Györgyi a Magyar Nemzeti Bank szakértője. E-mail: puhlgym@mnb.hu

kutatásával és tesztelésével kapcsolatban is, fontos tanulságokkal szolgálva a világ többi országa számára, s habár még mindig a dollár dominál a nemzetközi kereskedelem és pénzügyi piacok tekintetében, a renminbi nemzetközivé tételére tett erőfeszítései is megtérülni látszanak.

Az MNB 2015 márciusában, a Jegybanki Renminbi Programjához kapcsolódóan indította útjára a Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferenciát, amelynek célja a kínai jegybankkal (People's Bank of China, PBoC) kialakított szoros kapcsolat további erősítése, valamint a kínai renminbi nemzetközivé válásának fontosságáról és hatásáról szóló párbeszéd elősegítése volt. A kezdeményezés nem titkolt szándéka, hogy elősegítse a renminbi nemzetközi súlyának növekedését, erősítse a kínai-magyar gazdasági kapcsolatokat, valamint megerősítse Budapest szerepét a kínai-közép-európai kapcsolatokban. A kezdeményezéssel az MNB fontos törekvése volt, hogy szélesítse a magyarországi befektetési és finanszírozási források körét, s elősegítse a határokon átnyúló gazdasági tevékenység növekedését. A hatodik Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferencia e célok és a koronavírus-járvány okozta nemzetközi helyzettel összhangban Kína válságkezelését, a renminbi nemzetközivé válását, és nem utolsósorban a digitális jegybankpénz fejlődését vette górcső alá kínai és nemzetközi szakértők hathatós támogatásával.

A konferenciát *Patai Mihály*, az MNB nemzetközi kapcsolatokért, készpénzlogisztikáért, pénzügyi infrastruktúráért, digitalizációért és hitelösztönzésért felelős alelnöke nyitotta meg, hangsúlyozva, hogy a világ a koronavírus-válság után vitathatatlanul meg fog változni. Véleménye szerint az elmúlt 40 évben kialakult két megatrend, a digitalizáció és a környezeti fenntarthatóság kérdése meghatározó lesz a következő két évtizedben, és jelentősen formálni fogja az emberiség jövőjét. A felgyorsuló digitalizáció és a pénz forradalma az egész pénzről és központi bankokról való gondolkodásunkat átalakíthatja, míg a jegybankok egyre aktívabb szerepet vállalnak a gazdaság zöldítésében, amelyre kiváló példa az MNB idén megszerzett, Európában egyedülálló zöld mandátuma. Mindazonáltal az elmúlt 40 évben a korábban említett két megatrenden kívül számos más jelentős esemény is történt, amelyek közül kiemelkedik Ázsia, és azon belül is Kína felemelkedése, amely régió gazdasági és geopolitikai súlya a jövőben továbbra is nőni fog. Kiemelte, hogy bár a nemzetközi kereskedelem 70–75 százalékát a dollár dominálja, a renminbiben elszámolt külkereskedelmi tranzakciók az utóbbi évtizedben az ötszörösére nőttek, valamint az utóbbi négy évben a renminbi mértéke megháromszorozódott a nemzetközi devizatartalékokban az IMF adatai szerint. Hangsúlyozta, hogy a magyar és kínai pénzügyi rendszerek egyre inkább összekapcsolódnak, amit a Bank of China magyarországi hosszú távú jelenléte is bizonyít, valamint a China Construction Bank is hamarosan megkezdheti működését országunkban. Szintén kiemelendő a kínai államkötvények jelenléte a magyar devizatartalék-portfólióban, valamint az MNB 2013-ban kötött hároméves devizaswap megállapodása a PBoC-vel, amit azóta többször megújítottak.

A konferencián videóüzenetében *Szijjártó Péter* külgazdasági és külügyminiszter kiemelte, hogy a koronavírus-járványt követő új világgazdasági korszakban a befektetésekért való versengésben Magyarország sokat profitálhat a keleti nyitás politikája jegyében Kínával kialakított kiváló kapcsolataiból. Ennek is köszönhetően Magyarország az Európai Unió leggyorsabb oltási kampányát tudta végrehajtani, ami a gazdaság újraindításának az alapja lehetett. Kiemelte, hogy a 2010-ben indított keleti nyitás politikája a kölcsönös tiszteleten alapul és mindkét ország profitál belőle. A külügyminiszter méltatta az erősödő kínai befektetési és kereskedelmi kapcsolatokat, s hogy minden nehézség ellenére a tavalyi évben 25 százalékkal nőtt a kereskedelem volumene a két ország között, míg idén több mint 50 százalékkal nőtt a magyar export Kínába. A jó kapcsolatokat bizonyítja, hogy a Bank of China Magyarországon alakította ki regionális központját, továbbá 2020-ban a kínaiak hozták a legtöbb befektetést az országba. A külügyminiszter büszkeségét fejezte ki, hogy Közép-Európában Magyarország elsőként írta alá az Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés (Belt and Road Initiative, BRI) egyetértési nyilatkozatát.

A megnyitót *Dayu Qi*, a Kínai Népköztársaság Magyarországon akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete videóüzenete zárta, aki a magyar keleti nyitás politika, valamint az Egy Övezet, Egy Út kezdeményezés fontosságára világított rá a kétoldalú kapcsolatok elmélyítésében. Hangsúlyozta, hogy a közép-kelet-európai régióban Magyarország a fő célpontja a kínai befektetéseknek, emellett Kína nagy jelentőséget tulajdonít a renminbi fejlesztésének a közép-kelet-európai piacokon és az európai RMB-kötvénypiac további bővítését tervezi. Hozzátette, jelenleg Magyarország az egyetlen szuverén ország, amely dim sum kötvényt és panda kötvényt is kibocsátott. Kiemelte, hogy a renminbi nemzetközivé tétele kulcsfontosságú a kínai gazdaság fellendülésében, valamint támogatást nyújt az Egy Övezet, Egy Út és a keleti nyitás politikájához. A kínai gazdaság tekintetében elmondta, hogy a kínai GDP 12,7 százalékkal nőtt az idei első félévben, a kínai gazdaság gyors felépülése pedig lehetőséget nyit az RMB nemzetközivé tételére. Az RMB settlement index 2019 és 2020 között 13,4 százalékról 16,1 százalékra nőtt, ami mutatja, hogy egyre több tranzakcióhoz használják az RMB-t. Hozzátette, a Regionális Átfogó Gazdasági Partnerség (Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP) megalapítása a gazdasági együttműködés fejlesztése mellett szintén támogatja az RMB nemzetközi használatát.

Kínai válságkezelés és az RMB nemzetköziesedése

A konferencia első panelja a kínai válságkezelést, az RMB nemzetközivé tételét és a járvány után kialakuló világgazdaságban és nemzetközi pénzügyi rendszerben betöltött szerepét járta körül, valamint zöld pénzügyi kérdésekre is kitért. A panel moderátora, *Banai Ádám*, az MNB monetáris politikáért és devizatartalék-kezelésért felelős ügyvezető igazgatója felvezetésként elmondta, hogy a koronavírus-járvány

következményeként a jegybankoknak a 2008-as válsághoz képest új típusú, külső irányból érkező válsággal kellett szembenéznük, amely a reálgazdaságban és a pénzügyi piacokon is bizonytalanságot okozott. A jegybankok két okból is kulcs szerepet játszottak a kialakuló gazdasági válság kezelésében. Egyrészt a pénzügyi stabilitás érdekében elegendő likviditást kellett biztosítaniuk a piaci szereplők számára, másrészt fontos szerepük van a gazdaság átalakulását irányító trendeket, így a digitalizációt és a környezeti fenntarthatóságot érintően is.

A panel vitaindító előadásában *Mei Jin* asszony, a kínai jegybank (PBoC) Európai Képviseletének főképviselője kifejtette, hogy a kínai válságkezelés sikerének egyik kulcsa a jegybank hatékony monetáris politikája volt. A PBoC által bevezetett monetáris politikai eszközöknek köszönhetően sikerült enyhíteni a gazdasági szereplők pénzügyi terheit, valamint hitelkedvezményekkel támogatták a KKV-kat. A kínai jegybank végig szilárd és megfontolt monetáris politikát folytatott, nem hajtott végre nullához közeli vagy alacsonyabb kamatcsökkentéseket, illetve nem vezetett be mennyiségi lazításokat. Hangsúlyozta, hogy a PBoC Kína karbonsemlegességi céljaival összhangban, kiemelten kezeli a zöld pénzügyeket, és fontosnak minősítette, hogy a jegybankok erős szabályozási rendszert dolgozzanak ki a zöld pénzügyek fejlesztése és az igazságos piaci feltételek biztosítása érdekében, illetve ösztönözzék a nemzetközi együttműködést. *Gang Yi* jegybankelnökre hivatkozva elmondta, hogy a zöld pénzügyek fejlesztése érdekében mobilizálni kell a magán és állami kézben lévő forrásokat, valamint fel kell állítani egy kötelező információ-közzétételi rendszert, amely segíti az információk megosztását a pénzügyi intézmények között.

A közép-kelet-európai térséggel való pénzügyi kapcsolatok tekintetében elmondta, hogy egyre több központi bank rendelkezik renminbiben denominált pénzügyi eszközökkel, amelyek szerepe várhatóan nemcsak a térségben, hanem globálisan is növekedni fog a jövőben. 2020-ban a renminbi határokön átnyúló használata és a renminbiben denominált tartalékok is gyors ütemben növekedtek. Az Official Monetary and Financial Institutions Forum jelentése szerint a jegybankok 30 százaléka tervezi renminbi devizatartalék-portfólió kialakítását a következő 1–2 évben, illetve a renminbiben denominált eszközökbe fektető jegybankok 70 százaléka tervezi ezen befektetéseinek meghosszabbítását, kiterjesztését. A Morgan Stanley jelentése szerint 2030-ra a világ devizatartalékának 5–10 százaléka kínai renminbiben lesz befektetve.

A panel folytatásában *Kurali Zoltán*, az Államadósság Kezelő Központ Zrt. vezérigazgatója, *Domenico Nardelli*, az Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Bank (AIIB) Treasury részlegének vezetője, valamint *Hong Zhong*, a Bank of China pekingi Központi Kutatóintézetének igazgatóhelyettese beszélgetett *Banai Ádám* moderálása mellett. *Kurali Zoltán* elmondta, hogy habár a devizatartalékok tekintetében a kínai renminbi növekedik a legnagyobb ütemben napjainkban, még mindig az amerikai dollár dominál a devizatartalékokban (megközelítőleg 60 százalék) és a kereskedelmi

tranzakciókban (megközelítőleg 80 százalék) is. A tőzsdei kapitalizációk vonatkozásában azonban mára jobban észrevehető a renminbi erősödése, mivel – bár a teljes részvénytőzsi kapitalizáció 43 százaléka még mindig az USA-hoz köthető –, Kína tekintetében ez a szám mára meghaladta a 10 százalékot, az Európai Unió esetében pedig 9 százalék körül mozog.

Az RMB nemzetköziesítésével kapcsolatban *Domenico Nardelli* elmondta, hogy az AIIB kötvénykibocsátásával kapcsolatos tapasztalatai alátámasztják, hogy a renminbiben denominált pénzügyi eszközök egyre népszerűbbek a külföldi befektetők körében. Az AIIB 2020-ban kibocsájtott renminbiben denominált kötvényének kétharmadát külföldi befektetők vásárolták meg. *Hong Zhong*, a Bank of China képviselője hozzátette, hogy a renminbi használata hatalmas fejlődésen ment keresztül az elmúlt években. Míg 10 évvel ezelőtt a 17. helyen állt a leggyakrabban használt fizetőeszközök listáján, addig ma már az 5. leggyakrabban használt fizetőeszköz a világon. A pénzügyi tartalékok diverzifikációját tekintve a beszélgetés résztvevői megerősítették, hogy egyre több piaci szereplő dönt úgy, hogy renminbiben denominált pénzügyi eszközökbe fekteti be tartalékait. 2021 első félévének végére a külföldi befektetőknél lévő renminbiben denominált pénzügyi eszközök összege (ideértve a belföldi részvényeket és kötvényeket) rekordot döntött, és elérte a 10 ezer milliárd RMB-t (1,55 ezer milliárd USD), valamint a világ jegybankjainak és monetáris hatóságainak 70 százaléka rendelkezik renminbiben denominált devizatartalékkal. A Bank of China képviselője hozzátette, hogy a jegybankok RMB-ben denominált tartalékai elérték a 287,5 milliárd USD-t, amely több mint kétszerese az öt évvel ezelőtti értéknek. A jelentős növekedés háttérében az áll, hogy Kína mára nem csak egy hatalmas áruipacként jelenik meg más országok számára, hanem befektetések forrásaként is, amely a központi bankok számára indokolttá teszi bilaterális swap megállapodások megkötését.

A „going out” stratégiával kapcsolatban *Hong Zhong* kijelentette, hogy a Bank of China igencsak nagy sikereket tudhat magáénak. 2020-ban a Bank of China külföldi kirendeltségeinek betét-, illetve hitelállománya elérte a 285,1 milliárd USD-t, illetve a 407,8 milliárd USD-t, amely 6,8 százalékos, illetve 4,6 százalékos növekedést jelent az előző év adataihoz képest. A külföldi kirendeltségek bevételei a Bank of China Group összbevételének 18,8 százalékát érték el. A zöldkötvényekkel kapcsolatban elmondta, hogy a kínai kötvénypiac gyors ütemben fejlődik, népszerűségének háttérében több indok áll, így a költségekben jelentkező előnyök (alacsonyabb kamatok a hagyományos kötvényekhez képest), a kötvények többféle kategóriában történő kibocsátása, a fiskális és monetáris politika támogatása, valamint az ESG-irányelvek követése is egyre inkább elvárás a magán- és a közszféra számára is.

A jövő pénze, a pénz jövője – digitális jegybankpénz és az e-CNY

A Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferencia második panelja „*What could be the money of the future? What could the future of money be like? – Central bank digital currency and e-CNY as the next step in the evolution of the monetary system?*” címmel a digitális jegybankpénz kérdését vette górcső alá. Szombati Anikó, az MNB Digitalizációért és a FinTech-szektor fejlesztéséért felelős ügyvezető igazgatója a beszélgetés felvezetéseként elmondta, hogy bár a pénz mindig is változó fogalom volt, a 21. század forradalmi változásokat hozott. Hasonlóan a szociális interakciókban történt átalakuláshoz, ahol az internet alapjaiban változtatta meg mindennapi életünket, a technológiai innováció a pénzügy, és a pénzről alkotott elképzeléseinket is át fogja formálni. Kiemelte, hogy a Covid19 okozta traumát követően a nemzetközi pénzügyi piac és a világgazdaság szereplői a jegybankok felé tekintenek, várva, hogy mi lesz a következő lépés a pénz evolúciójában. Eljött az idő, hogy a központi bankok átvegyék a vezetést a pénz innovációjában. Hozzátette, a digitális jegybankpénz átfogó választ nyújthat az új korszak kihívásaira.

Bár számos központi bank vizsgálja a digitális jegybankpénz bevezetésének kérdését, senki sem jutott olyan messzire a témában, mint a kínai jegybank, amely több városban folytat tesztekét saját digitális jegybankpénze, az e-CNY mindennapi használatával kapcsolatban. A második panel vitaindító előadásában a téma elismert szakértője, *Changchun Mu*, a PBoC Digitális Pénz Intézetének főigazgatója ismertette az e-CNY projekt legfrissebb fejleményeit és jellegzetességeit. A PBoC 2021 júliusában kiadta a legelső e-CNY fehér könyvet „*Progress of Research and Development of E-CNY in China*” címmel, amelyben többek között a lakosság digitális jegybankpénzzel kapcsolatos aggályaira kínálnak választ. Kiemelte, hogy az e-CNY a PBoC által kibocsátott fiat pénz digitális változata, ezáltal törvényes fizetőeszköz, amelynek biztosítására kétszintű rendszert alakítottak ki, amelyben egyenlő feltételekkel vehet részt bárki, aki megfelel az előírásoknak. Hangsúlyozta, hogy az e-CNY-t M0-ként pozícionálták, így nem fizet kamatot és nem jelent versenyt a bankbetétek számára, emellett a PBoC sem számol fel plusz költséget partnerei számára. Hangsúlyozta, hogy az e-CNY-rendszer fokozott figyelmet fordít az adatvédelemre az ún. „*managed anonymity*” rendszeren keresztül.

Az e-CNY bevezetése mögötti okokat ismertetve elmondta, hogy az e-CNY biztossítékot nyújthat a lakossági fizetési rendszernek, ezáltal fenntartva a pénzügyi rendszer stabilitását, a pénzügyi integrációt azok számára is javíthatja, akik a távolabbi területeken nem jutnak hozzá az alapvető pénzügyi szolgáltatásokhoz, valamint javíthatja a központi bank fizetési rendszerének hatékonyságát is. Elmondta, hogy több városban fut pilot program, amelyek helyszíneinek kiválasztása során figyelembe veszik a fontosabb nemzeti és regionális fejlesztési stratégiákat, valamint az adott városra jellemző ipari és gazdasági jellemzőket. Arra a kérdésre, hogy a pekingi

olimpián milyen módon lesz hasznosítva az e-CNY, *Changchun Mu* kifejtette, hogy a külföldi felhasználók számára az adatvédelmi kérdések a leglényegesebbek, emellett kínai bankszámlával sem rendelkeznek, így a hagyományos kínai mobilfizetési rendszereket nem tudják használni. Az e-CNY-rendszer kereteiben azonban a külföldi látogatók csupán egy mobiltelefonszámmal is létre tudnak hozni egy digitális pénztárcát, amelyre bankkártyájuk segítségével pénzt tölthetnek fel. Azok számára, akik az applikációk esetében aggódnak az adatvédelem miatt, IC-kártyát biztosítanak.

Changchun Mu előadását követően *Yanyun Wang*, a China Construction Bank (CCB) Magyarországi Fióktelepének vezérigazgatója, *Lian Cheng*, a Kínai Társadalomtudományi Akadémia (CASS) Pénzügyi és Banki Intézetének professzora, valamint *Binur Zhalenov*, a Kazahsztáni Nemzeti Bank Fizetési és FinTech K+F központjának vezetője folytatták a téma elemzését. A kereskedelmi bankok szerepével kapcsolatban *Yanyun Wang* elmondta, hogy a CCB az elsők között csatlakozott az e-CNY teszteléséhez, ami több lehetőséget is kínál számukra, így például csökkenti a fizikai pénz kezelésének költségét, optimalizálja a kereskedelmi bankok üzleti tevékenységét, és elősegíti a kereskedelmi bankok átalakulását, valamint korszerűsítését. Hozzátette, a CCB továbbfejlesztette az alkalmazási modellt, hogy az e-commerce-platformokkal is együtt tudjon működni, valamint offline szcenáriókat is kialakított. A digitális jegybankpénz kínai fogadtatásának kérdésében a panel résztvevői egyetértettek, hogy a kínai felhasználók örömmel fogadták az e-CNY bevezetését, mivel Kínában eddig is nagyon népszerűek voltak a mobil fizetési eszközök, emellett az ehhez tartozó promóciós eszközök is megszokottak. *Lian Cheng* viszont rávilágított, hogy emiatt a felhasználók nem látják a különbséget az e-CNY-rendszer és a hagyományos mobilfizetési platformok között, így nem tudatosul bennük, hogy törvényes fizetőeszközről van szó. Emellett arra is rámutatott, hogy a jelenleg futó tesztek limitáltak, így a rendszer teljes kapacitása még nem ismert. Ez különösen igaz az extrém helyzetekre, mint például a természeti katasztrófák, így további tesztekre van szükség.

A kazahsztáni jegybank CBDC-projektjével kapcsolatban *Binur Zhalenov* elmondta, hogy országában a digitális jegybankpénz a nemzeti fizetési rendszer korszerűsítésének része. A digitális tenger bevezetése mögötti egyik fő motiváció a verseny elősegítése azáltal, hogy új infrastruktúrát biztosítanak a pénzügyi intézményeknek új pénzügyi szolgáltatások létrehozásához és a pénzügyi piaci szolgáltatások kínálatának növeléséhez. Emellett a digitális tenger bizonyos aspektusai, így például az offline fizetési lehetőség, elősegíthetik a pénzügyi integrációt és a készpénzmentes fizetések növekedését. A CBDC nemzetközi felhasználásának tekintetében elmondta, hogy a határokon átnyúló tranzakciók a nemzetközi kereskedelem egyik kulcsproblémája, különösen Közép-Ázsiában, a nemzetközi CBDC használatához viszont elengedhetetlen a kooperáció. A jelenleg futó projektek nagy része a technológiára fókuszál, véleménye szerint azonban a legnagyobb kihívást a szabályozás jelentheti.

Hangsúlyozta, hogy mielőtt a technológiai integráció elindulhatna, számos kérdést kell tisztázni. A CBDC azután lesz a következő lépés, miután a világ nagy gazdaságai, ill. a központi bankok úgy döntenek, hogy interoperabilitási szabványokat vezetnek be.

A teljes esemény visszanézhető a konferencia honlapján: <https://www.mnb.hu/en/the-central-bank/conferences/budapest-renminbi-initiative-conference-2021>